

BÖLÜM 46

I-Türk Hoşgörüsüyle Mardin İçin Yapılması Gerekenler

Mardin, kadim geçmişiyle sadece bir şehrin değil, aynı zamanda farklı medeniyetlerin, inançların ve dillerin iç içe geçtiği, kendine özgü bir sosyokültürel mozağin de şahididir. Geçtiğimiz bölümde ele aldığımız “akil adamlar” süreci ve sonrasında ortaya çıkan **kaos**, Mardin’in çok katmanlı kimliğinde derinleşen çatlakları gözler önüne sererken, aynı zamanda şehrin geleceği için atılması gereken adımları da işaret etmiştir. Mardin’in, **barış ve kardeşliğin, engin hoşgörünün ve birlikte kardeşçe yaşamının örnek şehri** olabilmesi, başta aşağıda belirtilen başlatılmış ve başlatılacak çalışmalarla mümkün olacaktır.

1-Mardin’in Marka Şehir Yolculuğu: UNESCO ve Kalkınma Projeleri

Mardin’in evrensel değerini tescillemek adına önemli adımlar atılmıştır. 12 Haziran 2012 tarihinde Mardin’in bir “**marka şehir**” olarak Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) Dünya Kültür Mirası Listesi’ne kabul edilmesini hedefleyen bir protokol imzalanmıştır. Mardin Müzesi’nin bahçesinde düzenlenen törende dönemin Valisi Ahmet Cengiz, ilin farklı ve zengin yapısının evrensel boyuta taşınması gerektiğini vurgulayarak şunları dile getirmiştir: “Üzeri biraz tozlanmış durumda diyebiliriz. Bu tozu temizlemeye, Mardin’in parlayan yüzü ile insanlara sunmanın çabası içindeyiz. İnanıyoruz ki Mardin’in bu eşsiz değerleri hayat buldukça ve insanlar tanıdıkça Mardin önümüzdeki süreçte çok daha iyi noktalarda olacaktır. Arzu ediyoruz ki bu evrensel zenginliği hem Türkiye’nin diğer bölgelerinde yaşayan vatandaşlarımızla hem de dünyada yaşayan insanlarla insanlıkla paylaşalım.” Bu açıklama, şehrin potansiyelini dünyaya açma arzusunu net bir şekilde ortaya koymuştur.

Avrupa Birliği (AB) Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Jean-Maurice Ripert de, AB’nin Türkiye’nin katılım sürecinden vazgeçmediğini ve Türkiye’nin de bu hedefinden geri durmayacağına inandıklarını belirtmiştir. Ripert, özellikle kültürel veya doğal varlıkların müdahalelere maruz kaldığı projelerde halkla

istişare süreçlerinin önemini vurgulayarak şu ifadeleri kullanmıştır: “Mardin Valiliği tarafından şimdiye kadar iki adet halkla istişare ve bilgilendirme oturumu gerçekleştirilmesinden memnuniyet duyuyorum. Ayrıca renovasyonun, şehirdeki hayata en az rahatsızlık verecek şekilde yapılmasını öneririm. Sonuçta çalışmaların amacı şehri bir müzeye çevirmek değildir. Halen onun yaşayan bir şehir olmaya devam etmesi gerekmektedir. Mardin’in, UNESCO’nun Dünya Kültür Mirası Listesine alınmayı hak edeceğine inanıyoruz.”

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürü Ayhan Karaca ise Mardin’in turizme yönelik ihtiyaçlarının karşılanması için hazırlanan yaklaşık **9,2 milyon Euro** bütçeli projenin detaylarını paylaşmıştır. Bu proje kapsamında sürdürülebilir bir turizm stratejisi, uygulanabilir bir aksiyon planı ve etkin bir yönetim modeli geliştirileceği belirtilmiştir. Yurt içi ve yurt dışında Mardin’in daha iyi tanınması için kampanyalar düzenlenecek, yaklaşık 30 ay sürecek proje kapsamında şehrin fiziksel turizm altyapısı geliştirilecek; sit alanında yer alan ve 1. Cadde’deki binaların cepheleri iyileştirilerek cadde boyunca standart tabela, kepenk ve tente sistemi uygulaması yapılacaktır. Projenin en önemli çıktısı da Mardin’in bir **marka şehir olarak UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi’ne kabul edilmesi** olacaktır.

Dönemin Mardin Belediye Başkanı Mehmet Beşir Ayanoglu, projenin yerel yönetimlerle yürütülmesi gerektiğine değinerek, kent halkı adına çalışmada emeği geçenlere teşekkür etmiştir. Bu protokol, Vali Ahmet Cengiz, Büyükelçi Jean-Maurice Ripert, Ayhan Karaca, Belediye Başkanı Mehmet Beşir Ayanoglu ve yüklenici firma yetkilisi tarafından imza altına alınmıştır.

Projenin temel detayları:

1. AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) çerçevesinde, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen Bölgesel Rekabet Edilebilirlik Operasyonel Programı çerçevesinde finanse edilmektedir.
2. Valilik öncülüğünde uygulanacak proje kapsamında sürdürülebilir bir turizm stratejisi, uygulanabilir bir aksiyon planı ve etkin bir yönetim modeli geliştirilecektir.
3. Yurt içi ve yurt dışında ilin daha iyi tanıtılmasına katkı sunacak proje ve kampanyalar hazırlanacaktır.
4. Projenin maliyeti ise **9,2 milyon Euro** olarak belirlenmiştir.

2-Mardin'in Yeniden İnşası ve Türk Hoşgörüsüyle Geleceğe Yönelme

Mardin'in UNESCO sürecinde atılan bu adımlar, şehrin fiziksel dönüşümünün yanı sıra, sosyokültürel dokusunun da güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Mardin'in çok kimlikli yapısını kucaklayan ve **Türk hoşgörüsünü** temel alan aşağıdaki adımlar hayati öneme sahiptir:

1. **Kentsel Dönüşümde Tarihi Dokuya Saygı:** Mardin'de tespit edilmiş ve listelenmiş olan sit alanları kapsamındaki **iki bin beş yüz beton yapının henüz tamamının yıkılamamış olması büyük bir eksikliktir.** Bu yapıların zaman geçirilmeden yıkılması ve tarihi dokuya uygun bir kentsel dönüşümün tamamlanması gerekmektedir.
2. **Mezarlık Alanlarının Korunması:** Asri mezarlığı üzerinde kurulmuş olan **Saraçoğlu Mahallesi'nin** kent yenileme kapsamına alınması yerinde bir karardır. Ancak bu yenileme asla yerinde olmamalı, mahalle sakinleri yeni şehirde yapılmış ve boş duran yüksek katlı binalara taşınmalı, bu mezarlık alanları **koruma altına alınmalıdır.**
3. **Trafik ve Otopark Sorununun Çözümü:** Diyarbakır kapıda hafriyatı yapılmış olan katlı otopark, beton yığını görünümü vermeden yol seviyesinde bitirilmelidir. Şehre gelen araçların buraya park etmesi zorunlu hale getirilmeli, şehir içinde **cüzi veya ücretsiz akülü araçlar dışında hiçbir aracın girişine izin verilmemelidir.** Bu araçlar Mardin'de üretilabilir, bu da şehre ekonomik katkı sağlayabilir.
4. **Yeşil Alan ve Otopark Düzenlemeleri:** Ekonomik ömrünü yitirmiş olan eski devlet hastanesi, Aziz Sancar Lisesi ve eski sanat okulu binaları yıkılarak bu alanların **yeşil alan ve otopark alanı olarak düzenlenmesi,** Mardin için kaçınılmaz bir uzak görüşlülüktür.
5. **Yerel Sit Kurulunun Oluşumu:** Sadece Mardin'e hizmet verecek bir **sit kurulunun kurulması,** tarihi kentte yapılması gereken yapım, bakım, onarım işlerinin daha hızlı ve usulüne uygun yapılmasına vesile olacaktır.
6. **Uzman Personel İstihdamı:** Mardin Büyükşehir Belediyesi ve Mardin Artuklu Belediyesi, sadece tarihi yapıların yapım, bakım, onarım işleri için **50'şer personeli** işin özelliklerine uygun eğiterek mülkiyet ayrımı yapmadan şehre kazandırmalıdır.

7. **Vakıflar Bölge Müdürlüğünün Mardin’de Konumlanması:** Mardin’de Vakıflara ait tarihi dokuya sahip çok sayıda bina ve eser bulunmaktadır. Bunların korunması ve yenilenmesi için, artık büyükşehir statüsüne kavuşan bir şehirde, Vakıflar Bölge Müdürlüğünün Diyarbakır’da değil, mutlaka **Mardin’de yapılması** ve işgal altındaki vakıf mallarının amaçları doğrultusunda kullanılması sağlanmalıdır.
8. **Tarihi Çarşıların Canlandırılması:** Kayseri Çarşısı (Bedesten), Un Çarşısı, Ayakkabıcılar Çarşısı, Kapalı Çarşı, Hasan Amar Çarşısı, Meşkin Çarşısı, Kasaplar Çarşısı, Bilebil (Bülbüller) Çarşısı, Cumhuriyet Çarşısı, Marangozlar Çarşısı, Manifaturacılar Çarşısı, Kuyumcular Çarşısı, Gümüşçüler Çarşısı, Tellallar (Sipahi) Çarşısı, Bakırcılar Çarşısı, Nalburiyeciler Çarşısı, Leblebiciler Çarşısı gibi Mardin’in tarihi çarşıları, vilayet, belediyeler ve vakıflar eşgüdümünde acilen bakım ve onarımlardan geçirilmelidir. Bu çarşılar **alışveriş mantığıyla yeni bir işlev verilmeli**, şehir içinde birbirine girmiş olan meslek grupları bu çarşılarda meslek gruplarına göre hizmet sunmaları sağlanmalıdır. Bu proje, üretken belediyeciliğin öncüsü olarak ve Artuklu’da yaşayan insanların refahını artıracaktır.
9. **Cumhuriyet Meydanı Projeleri:** Cumhuriyet Meydanı’nda bulunan T.C. Ziraat Bankası binası, 1940-1950 yıllarındaki yapısına uygun olarak yenilenmeli ve burada hizmet sunması sağlanmalıdır. Ayrıca Cumhuriyet Meydanı’nda yer alan Ticaret ve Sanayi Odası ve yanında bulunan yapılar yıkılarak meydanla bütünlüğü sağlanmalı ve 1940’lı yıllardaki haline dönüştürülmelidir.
10. **Artuklu Meliklerinin Mirası:** Tarih boyunca Mardin, coğrafi durumu nedeniyle birçok ulus tarafından yönetilmiş olmasına rağmen, son bin yıldır Türkler tarafından yurt olarak seçilmiş olması ve **hoşgörü içinde birlikte yaşama bilincinin özü gözden ırak tutulmamalıdır**. Özellikle Anadolu fatihi Sultan Alparslan’ın torunları **Artuklu meliklerinin mezarları gün yüzüne çıkarılmalı** ve turistik gezi rehberlerinde yer alması sağlanmalıdır.
11. **Rehberlere Tarih Eğitimi:** Mardin gezi rehberinde bulunan yerlerde rehberlere tarihi gerçeklere dayanarak eğitimleri sağlanmalıdır. Özellikle kilise gezilerinde, **Cumhurbaşkanlığı forsunda yer alan yıldızlardan biri olan Büyük Timur İmparatorluğu (M.S. 1368-1501) dönemine dikkat çekilmeli**, Türk Timur döneminde Mardin Artuklu devletinin yönetimde olduğu, bu savaşta Mardin Ulu Camii’nin bir

minaresi dahil şehrin çok büyük oranda tahrip edildiği ve bu yıkım karşısında uğradıkları zararın çok daha küçük boyutta kaldığı anlatılmalıdır. Tarihi gerçeklere aykırı söylem ve davranışlar eğitim yolu ile giderilmelidir.

3-Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Rolü ve Anayasal Çerçeve

Mardin'in marka şehir olma yolculuğunda kamu kurum ve kuruluşlarına büyük görevler düşmektedir. Cumhuriyet Meydanı başta olmak üzere kamuya ait beton yapıların yıkılması ve işlevlerini T.C. Ziraat Bankası ve Ticaret Odası gibi binaların eski haline getirilerek bu yapıların içinde sürdürmesi sağlanmalıdır.

Özellikle **Anayasa ve yürürlükte bulunan bazı yasaların Mardin özelinde tavizkar uygulanması**, toplumun ayrışmasına yol açmaktadır. **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (1982) 66. Maddesi** "Türk Devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes Türk'tür" ifadesiyle herkesi kucaklamakta ve hiç kimseyi dışarıda bırakmamaktadır. **Hoşgörü** ise genel olarak; başkalarının, farklı düşünmeye ve yaşamaya hakkı olduğunu kabul etme, farklı eğilimlere ve tavırlara tahammül göstermedir. Dinî anlamda "Hoşgörü" de; din ve vicdan hürriyetine, farklı dine, inanca ve düşünceye sahip olanların "kanaatleri"ne saygı duymadır.

Cumhuriyetin temel niteliklerini belirleyen kanunlar, bir arada yaşama kültürünün ve Türk kimliğinin temelini oluşturur. Bu bağlamda:

- 1. 1924 yılında Kabul edilen 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu**
- 2. 1925 yılında kabul edilen 671 sayılı Kıyafet Kanunu**
- 3. 1925 yılında kabul edilen 677 sayılı Kanun Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlık ile Bir Takım Unvanların Men ve İlgasına Dair Kanun**
- 4. 1935 tarihli 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun**

Bu yasalar, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesini ve kültürel birliğini sağlamayı hedeflemiştir. Mardin gibi çok kültürlü şehirlerde, bu kanunların ruhuna uygun bir şekilde, ancak yerel hassasiyetleri de gözeten bir yaklaşımla uygulanması elzemdir. Oy uğruna bu temel ilkelerin göz ardı edilmesi, toplumda ayrışmayı derinleştirmektedir.

Diyarbakırlı şair **Cahit Sıtkı Tarancı'nın** hislerime tercüman olan şu dizeleri, Mardin'in de arzu ettiği barış ve kardeşlik tablosunu özetler niteliktedir:

Memleket isterim Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun; Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim Ne başta dert ne gönülde hasret olsun; Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim Ne zengin fakir ne sen ben farkı olsun; Kış günü herkesin evi barkı olsun.

Memleket İsterim Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun; Olursa bir şikâyet ölümünden olsun.

Mardin, bu dizelerdeki memleket idealini gerçeğe dönüştürme potansiyeline sahiptir. Bunun yolu, **Türk hoşgörüsünün** ve Cumhuriyet'in temel ilkelerinin ışığında, tüm kimlikleri kucaklayan, tarihi dokusunu koruyan ve geleceğe umutla bakan bir şehir inşa etmektir. Mardin'in barış ve kardeşliğin timsali olması, ancak bu anlayışla mümkün olacaktır.⁵⁸

II-Mardin Tarihi Çarşılarının Yeniden Doğuşu: Çok Kimlikli Bir Alışveriş ve Yaşam Merkezi Projesi

Dr. Mehmet Talat Şimdi'nin bilgi birikimi ve tecrübesiyle, Mardin'in kadim çarşıları, sadece ticaretin değil, şehrin çok kimlikli yapısının ve hoşgörüsünün de simgesi haline gelebilir. Tarihi süreç içinde işlevini yitirmiş, kaderine terk edilmiş birçok çarşı, modern perakendecilik anlayışıyla harmanlanarak, hem ekonomik canlılığı geri getirecek hem de Mardin'i **birlikte yaşamın örnek şehri** yapacak bir “Yaşayan Tarihi Çarşılar” projesiyle yeniden hayat bulabilir.

Bu proje, Dr. Şimdi'nin İzmir Tanzim Satışlar Müdürlüğü ve Tansaş Murahhas Azalığı gibi perakendecilik alanındakiengin tecrübeleri ile Ankara Kocatepe Camii altında Türkiye'nin en büyük ilk departmanlı mağazasını açma vizyonundan ilham alarak geliştirilmiştir. Amacımız, geçmişin zanaat ve ticaret ruhunu modern alışveriş deneyimiyle buluşturarak, Mardin'in tarihi kimliğini koruyup geliştirirken, ekonomik ve sosyal kalkınmasına ivme kazandırmaktır.

58 [1] *Hürriyet Gazetesi*, “Mardin’de UNESCO Dünya Kültür Mirası Hamlesi,” 12 Haziran 2012. (Erişim tarihi: 15 Temmuz 2025).

1-Projenin Temel Felsefesi ve Vizyonu

Mardin'in dar sokakları, kemerli geçitleri ve tarihi çarşıları, geçmişte olduğu gibi bugün de şehrin kalbi olabilir. Ancak birçok mesleğin etkinliğini yitirmesi, çarşıları atıl hale getirmiştir. Bu proje, tarihi çarşıları birer “müze” olmaktan çıkarıp, **yaşayan, nefes alan birer alışveriş ve yaşam merkezine** dönüştürmeyi hedefler. Vizyonumuz; Mardin'in çok kültürlü yapısını yansıtan, yerel ürünleri ulusal ve uluslararası pazarlara taşıyan, kadın istihdamını destekleyen ve şehrin genel kalkınmasına katkıda bulunan örnek bir model yaratmaktır.

2-Proje Modeli: Mülk Sahipleri Kooperatifi ve Kadın Gücü

Projenin finansal ve yönetsel omurgasını, çarşı içerisindeki **mülk sahiplerinin oluşturacağı bir kooperatif** teşkil edecektir. Bu kooperatif modeli, kolektif mülkiyet ve yönetim anlayışıyla sürdürülebilirliği sağlayacaktır.

1. Mülk Sahipleri Kooperatifi:

- Tarihi çarşılar içerisindeki dükkan ve işyeri sahipleri, gönüllülük esasına dayalı olarak bir **“Mardin Tarihi Çarşıları Kalkınma Kooperatifi”** kuracaklardır.
- Kooperatif üyeleri, mülklerinin büyüklüğü ve değerine göre **pay sahibi** olacaklardır. Bu paylar, kooperatifin yönetiminde söz hakkı ve elde edilecek kârlardan pay alma mekanizmasını oluşturacaktır.
- Kooperatif, çarşıların renovasyonu, ortak alanların yönetimi, pazarlama faaliyetleri ve genel işletme giderleri için fon toplayacak ve bu fonları şeffaf bir şekilde yönetecek.
- **Dış yatırımcılar ve destekçiler** de kooperatife belirlenen esaslar dahilinde ortak olabilir veya fon sağlayabilirler.

2. Kadın İş Gücüne Pozitif Ayrımcılık:

- Projenin en önemli sosyal boyutlarından biri, kadın iş gücünün hakim olduğu bir yapı kurulmasıdır.
- Çarşılarda açılacak yeni işyerlerinde (butikler, atölyeler, kafeler, el sanatları dükkanları vb.) kadın girişimcilere ve çalışanlara pozitif ayrımcılık uygulanacaktır. Kira indirimleri, eğitim destekleri ve mentorluk programları ile kadınların iş hayatına katılımı teşvik edilecektir.

- Mardin’in kadim el sanatları (telkari, bakırcılık, taş işçiliği vb.) ve yöresel lezzetleri, kadın eliyle yeniden yorumlanarak modern sunumlarla ziyaretçilere ulaştırılacaktır. Bu, hem kültürel mirasın korunmasına hem de kadınlara ekonomik bağımsızlık kazandırılmasına yardımcı olacaktır.

3-Kamu ve Yerel Yönetim Desteği

Bu projenin başarısı, **belediyeler (Mardin Büyükşehir ve Artuklu Belediyesi) ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının (Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı vb.) maddi ve manevi desteği** ile doğrudan ilişkilidir.

1. Maddi Destek:

- **UNESCO ve AB Fonları:** Halihazırda devam eden UNESCO Dünya Mirası Listesi hedefine yönelik projeler ve AB fonları, çarşıların restorasyon ve altyapı çalışmaları için kullanılabilir.
- **Belediye Bütçeleri:** Belediyeler, çarşıların ortak alan düzenlemeleri, peyzaj, aydınlatma ve güvenlik altyapısı için bütçe ayırmalıdır.
- **Vakıflar Genel Müdürlüğü:** Vakıflara ait tarihi çarşı binalarının restorasyonunda ve kiralanmasında kolaylıklar sağlanmalı, Vakıflar Bölge Müdürlüğü’nün Mardin’de konumlanması hızlandırılmalıdır.
- **Devlet Destepleri:** KOSGEB, Kalkınma Ajansları ve diğer ilgili kurumlar, çarşılarda iş kuracak kadın girişimcilere ve kooperatife hibe veya düşük faizli kredi imkanları sunmalıdır.

2. Manevi Destek ve Koordinasyon:

- **Yasal Kolaylaştırma:** Projenin hayata geçirilmesi için gerekli yasal düzenlemeler ve bürokratik süreçler hızlandırılmalıdır.
- **Tanıtım ve Pazarlama:** Şehrin tanıtım kampanyalarında bu “Yaşayan Tarihi Çarşılar” projesi ön plana çıkarılmalı, ulusal ve uluslararası turizm fuarlarında Mardin’in bu özgün modeli tanıtılmalıdır.
- **Uzman Desteği:** Dr. Mehmet Talat Şimdi gibi perakendecilik ve yöneticilik alanında tecrübeli isimlerin, projenin planlama, uygulama ve işletme aşamalarında danışmanlık hizmeti vermesi sağlanmalıdır.

- **Eğitim ve Kapasite Geliştirme:** Çarşı esnafı ve özellikle kadın girişimciler için modern perakendecilik, e-ticaret, müşteri ilişkileri ve dil eğitimi gibi konularda sürekli eğitim programları düzenlenmelidir.

4-Ana Caddenin Yayalaştırılması ve Şehrin Kalkınması Üzerindeki Etkisi

Mardin'in tarihi dokusunu korumak ve çarşıların canlanmasını sağlamak için atılacak kritik adımlardan biri, **şehrin ana caddesinin (1. Cadde) yayalaştırılmasıdır.**

- **Trafik Sorununun Çözümü:** Daha önce de belirtildiği gibi, Diyarbakır Kapı'da planlanan katlı otopark tamamlanmalı ve şehir merkezine araç girişine sınırlama getirilerek akülü, çevre dostu küçük araçlarla ulaşım sağlanmalıdır. Bu, tarihi dokunun korunmasına ve hava kalitesinin iyileşmesine katkıda bulunacaktır.
- **Yaya Dostu Alanlar:** Yayalaştırılan ana cadde ve çarşılar, yaya dostu bir alışveriş ve sosyalleşme alanı haline gelecek, ziyaretçilerin rahatça gezmesine ve zaman geçirmesine olanak tanıyacaktır. Bu, turistlerin ve yerel halkın çarşılarda daha fazla vakit geçirmesini teşvik edecek, dolayısıyla ticari canlılığı artıracaktır.
- **Ekonomik Canlanma:** Yeniden işlevsel hale gelen çarşılar, yeni istihdam alanları yaratacak ve Mardin ekonomisine doğrudan katkı sağlayacaktır. Yerel ürünlerin ve el sanatlarının pazarlanmasıyla şehrin ticari kapasitesi artacaktır.
- **Çok Kimlikli Yapının Örnek Teşkili:** Canlanan çarşılar, Mardin'in farklı inanç, dil ve etnik kökenlere sahip insanların bir araya geldiği, birlikte çalıştığı ve ürettiği bir platform olacaktır. Kadınların öncü rolü, farklı kültürlerin ürünlerinin sergilenmesi, bu çarşıları **çok kimlikli yapının ve hoşgörünün en güzel örneklerinden biri** haline getirecektir. Bu durum, Mardin'i sadece Türkiye için değil, dünya için de bir **örnek kent** yapmaya vesile olacaktır.

Sonuç: Mardin'in tarihi çarşılarının bu kapsamlı projeye yeniden canlandırılması, şehrin geçmişine sahip çıkarken geleceğe yönelik güçlü bir adım atmasını sağlayacaktır. Dr. Mehmet Talat Şimdi'nin deneyimleriyle harmanlanan bu vizyon, **mülk sahiplerinin kooperatifleşmesi, kadın iş gücüne pozitif**

ayrımcılık, kamu ve yerel yönetimlerin tam desteği ve ana caddenin yayalaştırılması gibi temel unsurlarla hayata geçirilebilir. Bu proje, sadece ekonomik bir kalkınma aracı olmakla kalmayacak, aynı zamanda Mardin’i **barışın, kardeşliğin ve Türk hoşgörüsünün** somut bir temsilcisi olarak tüm dünyaya tanıtacaktır. Mardin’in sönen ocaklarını yeniden alevlendirmek ve şehrin kadim ruhunu canlandırmak için şimdi harekete geçme zamanıdır.